

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי ב' טבת תשע"ח | דף היומי בבלי: שבועות כב.
דף היומי בהלכה: מסעיף ו' עד תחילת סימן רפ"א. | לוח יומי מקוצר: עמוד ס' סימן רע"ט/ר"פ/רפ"א.
מוסר: פרק ט' ובאמת עד תחילת פרק י'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק א משנה יז עד פרק ב משנה ב.

עניני דיומא - חנוכה

המנהגים השונים של 'שריפת הפתילות' לאחר חנוכה

החנוכה. ובסידור האריז"ל מובא שבעת שריפת השמן הנותר יש לומר את פרק סז שבתהלים: 'למנצח בנגינות'.
בקהילות רבות נהגו לשרוף את השמן והפתילות הנותרים מנרות החנוכה ברוב עם, ויש שהקפידו לשורפם דוקא ביום, כשריפת הנותר מן הקדשים שאינה אלא ביום, וכן מנהג קרלין. ויש שנהגו להמתין ולשורפם בעת שריפת החמץ בערב פסח, וכן מנהג בעלזא; וכפי האמור לעיל - שמן שבוודאי אסור בהנאה יש לשורפו מיד לאחר החנוכה.
[משנ"ב תרעב, ז; שו"ע תרעז, ד, משנ"ב יז-יט, שעה"צ כט וביה"ל ד"ה מן; ביאורים ומוספים דרשו, 28]

כפי שלמדנו בעבר, על נרות החנוכה לדלוך לפחות עד חצי שעה לאחר צאת הכוכבים; ולפיכך, כמות השמן הנצרכת לזמן זה אסורה בהנאה, כיון שהוקצתה למצוה, ואם כבה הנר במהלך זמן זה, אין להשתמש בשמן הנותר בבזיכים אלא להדלקה בימים הבאים בלבד. אולם השמן הנותר בבזיכים לאחר חלוף חצי שעה מצאתי הכוכבים אינו אסור בהנאה, כיון שלא הוקצה למצוה.
ויש אומרים שכל השמן הניתן בבזיכים נחשב כמוקצה למצוה, ולכן ראוי להתנות מראש שהשמן הנותר לאחר חצי שעה אינו מוקצה למצוה. ובמשנה ברורה הביא את דברי הטור שכתב כי אין להניח שמן שהוקצה למצוה להדלקה בשנה הבאה, מחשש שמא יטעו וישתמשו בו, ויש להבעירו ולכלותו מיד לאחר

הדף היומי בהלכה

האם מותר לטלטל בשבת ארנק חדש?

גם לצורך המוקצה עצמו. אבל כלי המיועד לאיסור, כגון כוסיות המיועדות רק לנרות, או ארנק - דינו ככלי שמלאכתו לאיסור אף בטרם השתמשו בו.
[משנ"ב רעט, יט, וביה"ל ד"ה נה; ביאורים ומוספים דרשו, 24]

'כלי שמלאכתו לאיסור', מותר לטלטלו בשבת רק לצורך שימוש בגופו או במקומו, ולא לצורך המוקצה עצמו, כגון שלא יגנב.
כלי שאינו מיועד לשמש דווקא לאיסור, אך ייחודו להשתמש בו לאיסור, אינו נחשב ככלי שמלאכתו לאיסור כל עוד לא השתמשו בו, ומותר לטלטלו

הדף היומי בהלכה

איזה סוג של מוקצה מותר בטלטול?

עצמו, כגון שלא יגנב.
אבל כלי שהתלכלך באופן שהוא מאוס במיוחד, דינו כמוקצה מחמת גופו ואסור לטלטלו כלל.
[שו"ע רעט, ו, ומשנ"ב כ; משנ"ב שח, קלו]

'כלי שמלאכתו להיות' שהתלכלך במידה כזו שאנשים מקצים אותו בדעתם מלהשתמש בו - ומכונה בפי הפוסקים 'מוקצה מחמת מיאוס' - מותר לטלטלו כדין 'כלי שמלאכתו לאיסור', לצורך שימוש בגופו ובמקומו; ויש אומרים שלא השתנה דינו ממה שהיה לפני שהתלכלך, ומותר לטלטלו גם לצורך המוקצה

מתי צריכים לאכול שום - בליל שבת או בערב שבת?

עזרא הסופר תיקן לישראל עשר תקנות, ואחת מהן - לאכול שום בליל שבת; והאוכלו בערב שבת, יצא ידי חובה.

יש אומרים שהתקנה הייתה לאכול כשהוא צלוי, והיינו שיניחו במחבת עם מעט שמן עד שישחים מעט; ויש אומרים שהתקנה הייתה לאכול מבושל.

יש אומרים שגם אדם שאינו נשוי מחויב בתקנה זו. ודין נשים נשואות אינו מפורש, אך לענין בנות שאינן נשואות, יש שכתב שלכל הדעות אינן חייבות. [משנ"ב רפ, א, ושעה"צ ב, בהרחבת המקורות; ביאורים ומוספים דרשו, 2-3; וראה ערוה"ש שם, ג]

הסיפור היומי

החסיד שטרם בירך על הנרות - כיון שראה נרות מוכנים לא הרהר הרבה, בירך "אשר קדשנו... להדליק נר חנוכה", העלה בהם אש ומיהר להסתלק מן המקום...

הרב אברהם פוקס

מעשה באדמו"ר רבי שמואל מסלונים זי"ע בעל 'דברי שמואל', ששנה אחת בערב שבת חנוכה, לאחר שהכין את נרות החנוכה שלו להדלקה, הלך לשמוע איך שזקנו הרבי בעל 'יסוד העבודה' זי"ע מברך על הנרות, מתוך כוונה לשוב לביתו מיד לאחר שמיעת הברכה ולהדליק את נרותיו שלו.

אדהכי והכי עבר ליד ביתו אחד מן האורחים המרובים שבאו לשבות בצלו של הרבי, והלה, שטרם בירך על הנרות - כיון שראה נרות מוכנים לא הרהר הרבה, בירך "אשר קדשנו... להדליק נר חנוכה", העלה בהם אש ומיהר להסתלק

מן המקום...

כעבור כמה רגעים חזר רבי שמואל, והנה רואה הוא את הנרות שהכין לעצמו - דולקים. הוא שתק רגע קט, ומיד אמר: "השי"ת שצויה להדליק נר חנוכה, צויה גם שלא לכעוס".

וכאילו לא אירע מאומה, הלך לקבל שבת קודש בשמחה, שכן כבר לא היה זמן מספיק כדי להכין ולהדליק נרות אחרים.

(סיפורי צדיקים)

פניני הפרשה

לאחר חתונתו שלחו לו קרובי משפחה במתנה צ'ק על סכום של 10 דולר. אלא שהצ'ק היה למוטב בלבד, והקרובים טעו ובמקום לכתוב את שמה האמתי "חנה" הם כתבו "חיה", ולכן לא יכלו לפדות את הצ'ק.

וינהלם בלחם בכל מקניהם בשנה ההיא (בראשית מז יז)

"הוצרך לנהל אותם בו, שיאכלו בצמצום ולא בהעדפה" (רבנו בחיי). השבוע בו טבת חל יום היא"צ של הגאון הצדיק רבי זאב (ועלוול) אידלמן זצ"ל (נפ' בשנת תש"ס).

פעם סיפר רבי ועלוול מעשה מעניין שהיה לו עם מרן החזון איש זצ"ל: לאחר חתונתו שלחו לו קרובי משפחה מצד אשתו הרבנית חנה ע"ה מכתב, שבו נתנו לו במתנה צ'ק על סכום של 10 דולר. אלא שהצ'ק היה למוטב בלבד, והקרובים טעו ובמקום לכתוב את שמה האמתי "חנה" הם כתבו "חיה", ולכן לא יכלו לפדות את הצ'ק.

ר' ועלוול סיפר את הבעיה לחזון איש, לשמוע מה יציע לו לעשות. החזון איש מיד קם ועשה מעשה: לקח דף לבן שיועד לכתוב חידושי תורה, וכתב בשורה הראשונה: "חיה זו חנה. אי"ש". חתך את השורה הזו ומסרה לר' ועלוול כדי שיראה את זה לפקדי הבנק. התלמיד עשה כמצווה עליו, ואכן זה הספיק לפקיד והוא פדה לו את הצ'ק.

ר' ועלוול היה מספר את המעשה כדי ללמד על גנות מידת הבזבזנות, שכאשר החזון איש היה צריך לכתוב שורה אחת לא בזבז דף שלם לריק, אלא כתב בשורה הראשונה, וחתכה כדי שישאר לו דף שלם לכתוב חידושי תורה.

(שלמים מציון, ויגש תשע"ז)

הרב שהכניס ראשו לתנור בוער והגאון שנפל לנהר הקפוא

הרב משה הרמן, עורך ל'קראת שבת' בסקירה השבועית של התכנים, הסיפורים הווארטים והרעיונות שיופיעו אי"ה בעלון שיצא מחר לאור. יעקב א. לוסטיגמן

מולודז'ין ואחיו רבי זלמן מולודז'ין.
"מעשה נורא שאירע עם הגאון רבי חיים שמולאביץ והלילה בו הופגזה העיר ירושלים, עד שיושבי המקלט האמינו כי במהרה תבוא אליהם הרעה והם לא יצליחו לשרוד בשלום עד אור הבוקר. כמו כן נספר על מאורע שאירע בעיירה בריסק, כשעורך דין יהודי גנב תיק משפטי מארכיון התביעה האזורית, על פי הוראתו של רבינו הגר"ז.
"עוד נעסוק השבוע בשלוש השאלות ששאל הרב מבריסק על שאלת יוסף בפרשתינו "העוד אבי חי", והתירוץ הנפלא שמשיב על כל השאלות יחד. כמו כן נביא פלפול מעניין מאוד כיצד ייתכן שימליצו לאדם להישבע לפני יום כיפור שלא יאכל שיעור של כותבת, על אף שהמטרה היא להתיר לו לאכול ביום הכיפורים מחמת חוליו.
"נספר גם על מחזה נורא הוד אליו נחשפו כמה מתלמידי ישיבת ראדין, כשרבינו בעל הקובץ שיעורים, רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד, שמע דיבורים פשוטים לכאורה מפיו של הכהן הגדול מאחיו מרנא החפץ חיים זצוק"ל.
"אחד הסיפורים שאנחנו מביאים השבוע עוסק ברב דסלר שצעד יחד עם הרבנית תחת הגשם השוטף, בעודם נושאים מזוודות כבדות, והנה בא אחד מתלמידיו של הרב ומציע לו שייקח אוו במכוניתו למחוז חפצו. למרבה פליאתו סירב הרב, ונימוקו בפיו.
"נביא גם סיפור אישי שסיפר אב"ד סאנטוב, על המאורע שבו נפל אל נהר קפוא, ושבעקבותיו למד לפתוח את פיו בדרשות מאליפות שנשא ברבים, על אף שקודם לכן היה ביישן גדול מטבעו".

כמידי שבוע אנו מביאים גם השבוע את הסקירה השבועית מפיו של עורך העלון 'לקראת שבת', הרב משה הרמן, המספק לנו הצצה ראשונה אל התכנים המרתקים והייחודיים שיופיעו בעז"ה בעלון שיצא מחר לאור אי"ה, לקראת שבת פרשת ויגש.
"במאמר מיוחד של הרב ברוך גנוט אנחנו מביאים שביבי אורה ונטפי דמעה אחר מיטתו של מרן רבינו ראש הישיבה הגאון הגדול רבי יהודה אריה לייב שטיינמן זצוק"ל, ובתוך הדברים נביא גם את דעתו לגבי העליה על קבריהם של הנפטרים. נספר גם כיצד הגיב הרב שטיינמן כשהודי יקר ביקש לדעת אם הוא יכול לומר קדיש על כומר נוצרי שסייע לו במהלך השואה הנוראה להציל את נפשותיהם של 22 ילדים יהודיים מצפורני הצורך הנאצי ימ"ש. נביא גם את ההספד המרטיט שנשא מרנא החפץ חיים על בנו יקירו שנפטר בדמי ימיו.
"נביא השבוע סיפור מופלא עם רבה של העיירה ברנוביץ, אשר נהג לקום מדי בוקר ולהקדים לבית המדרש, כדי להסיק את התנור ולחמם את היכל התפילה והתורה לפני שיבואו המתפללים הראשונים. פעם אחת, הוא נאלץ להסתיר את פניו בתוך התנור הבווער, עם שנכווה וזקנו נחרך. נספר למה זה קרה ומה הקשר לפרשת השבוע.
"נספר גם על הדרך בה התמנה רבינו בעל השאגת אריה לרבה של העיר מינץ, ועל הדרך בה הרגיע את חששם של תושבי העיירה מהעובדה שהוא זקן ובא בימים ואולי בקרוב יצטרכו לחפש רב חדש... כמו כן נספר על הברכה במיוחדת שבירך השאגת אריה את אמם של הגאונים הקדושים רבי חיים

פניני הפרשה

להפתעתו של אותו יהודי, תמיד כאשר חלפו ליד צלם שעמד בצדי הדרך, היה החפץ חיים זוקף את ראשו תוך כדי שינה!...

המעשה שסיפר יהודי מכפר סבא למרן הגראי"ל זצ"ל, וההוספה של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חייד (בראשית מז ח)

סיפר מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל מעשה שמעמ מיהודי בכפר סבא, שבדידה הוא עובדא:

החפץ חיים נסע פעם בדרך, ובחול"ל בצדי הדרכים היו מדי פעם צלמים של הגויים. החפץ חיים נרדם, וכל הזמן היה מרים ראשו ומורידו, כדרך המתנמנים. אותו יהודי שנסע אז לצדו של החפץ חיים בעגלה, חשש פן יהיה חילול ה' אם בדיוק כאשר יעברו ע"י הטומאה החפץ חיים יוריד את ראשו ויהיה נראה ח"ו כמשתחוה לצלם (כי כך היה דרך הגויים להשתחוות לפני כל צלם שעברו לפניו), ולכן הוציא מאמתחתו בגד גדול על מנת להסתיר באמצעותו את החפץ חיים ליד כל מקום שיש בו צלם.

והנה, הם עברו דרך עשרות צלמים, ותמיד כשהגיעו לצלם, היה החפץ חיים - תוך כדי שינה - מרים וזוקף את ראשו! כך שאותו יהודי כלל לא היה צריך

להשתמש בבגד שהכין.
מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א הזכיר בהקשר למעשה זה את דברי חז"ל שהסיבה שפרעה שאל את יעקב כמה ימי שני חייו היא, משום שכאשר זקנו אברהם אבינו ע"ה הגיע לפרעה - שהמשקוף אצלו היה נמוך כדי שכל הנכנס ייאלץ להשתחוות לעבודה זרה שהייתה לידו - התרומם המשקוף בנס, וכך אירע עכשיו גם אצל יעקב, ולכן טעה פרעה וחשב שיעקב הוא אברהם אבינו, וממילא התפלא שהוא כה זקן ושאלו בן כמה הוא.
והוסיף מרן, שלכן ענה יעקב לפרעה "מעט ורעים היו שני חייו", שלכאורה אינו מובן, והלא פרעה לא שאל אותו אם חייו רעים וטובים. אלא, משום ששאלת פרעה הייתה מתוך שחשב שיעקב זקן מאוד, ועל כך ענה לו - אינני זקן כמו אברהם, אלא שרעים היו שני חייו.

(ע"פ דרך שיחה)

לשאלתו של רבי נחום מדוע כה מיהר בתפילה, השיב החזן כי עליו ללכת לטיפול רפואי מסוים. "חבל שלא סיפרת לי על כך קודם!" – אמר לו רבי נחום. "היה כאן בתפילה מומחה גדול לתחום הזה"

דע מזה למעלה מומך (אבות ב א)

בבית הכנסת של הגאון רבי נחום הכהן קוק זצ"ל ניגש פעם יהודי להתפלל לפני העמוד, והזדרז מאוד בתפילתו יותר מהרגיל. לאחר התפילה שאלו רבי נחום מדוע כה מיהר בתפילה, והיהודי השיב כי הוא צריך ללכת לטיפול רפואי כלשהו, וסיפר לרבי נחום במה מדובר. אמר לו רבי נחום: "מדוע לא סיפרת לי על כך קודם? היה בתפילה מומחה

גדול לתחום הזה, ולאחר התפילה הוא יצא". "מי הוא?" שאל היהודי, מופתע. "קוראים לו 'נאמן ורחמן'" – השיב לו ר' נחום. "הוא היה אתך בשמונה עשרה, יכולת לפגוש אותו"...

(מוסף שבת קודש 'יתד נאמן', חוקת תש"ע)

החפצים בחיים – חפץ חיים יומי

נתאר לעצמנו: פלוני מספר לנו על עניין שהיה בינו לבין זולתו. הוא לא חושב שהיה בזה עוול כלשהו כלפיו. אולם אנו סבורים שהוא מדי 'תמים', ושהוא מאפשר לאחרים 'לדרוך' עליו, ומתוך דאגה כנה אנו מסבירים לו בלהט עד כמה ההוא לא צדק במה שעשה לו...

יוד: יואל קסברג

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

בביאורים ומוספים של 'דרשו' מציינים בנוגע לכך, שגם במקרה שהשומע כבר יודע שנגרם לו עוול, יש אופנים שאסור לומר לו. וכגון באופן שאינו יודע זאת בידיעה ודאית, אסור לומר לו, משום שעל ידי כך מחזקים את השנאה בלבו. וכן באופן שכבר הספיק לשכוח מהמאורע, אסור להזכיר לו את הדבר ולעורר את המחלוקת הישנה.

וישנן דוגמאות מורכבות יותר, כמו זו שהחפץ חיים בעצמו מביא: "כגון שיצא ראובן חייב בדין, ופגע בו שמעון ושאל מאתו 'מה נעשה בדינך?', והשיב ראובן: 'נתחייבתי כן וכן', ואמר לו שמעון: 'לא יפה דנו אותך', וכהאי גוונא". מדוע זו דוגמה מורכבת יותר? כי לפעמים, על ידי ששמעון מאיר את עיניו של ראובן שזדנו אותו שלא כדין, יכול ראובן לפעול לתיקון המעוות. החפץ חיים מתייחס לעניין זה (באר מים חיים ס"ק ב) וכותב שגם באופן שניתן לשנות את פסק הדין, אין לומר זאת לפני הנידון, רק לפנות לבית הדין ולדבר עמם על כך. וביאורים ומוספים של 'דרשו' מציינים בשם הפוסקים, שאם דיבר עם הדיינים ולא חזרו בהם, יכול לומר לבעל הדין שהם טעו בדבר משנה, כדי שיוכל ללכת לחכמים אחרים שיגרמו לביטול הפסק.

האם ישנה מציאות שאדם יעבור על איסור רכילות למרות שלא סיפר שום דבר, ולא העביר לשומע כל מידע? החפץ חיים, בהלכות הנלמדות היום בסדר הלימוד היומי (הלכות רכילות כלל ד סעיף א) עוסק במקרה שכזה, ומהדברים עולה כי לא זו בלבד ששייכת מציאות כזו, אלא היא אפילו מצויה ביותר, ואנשים עלולים להיכשל בה מחוסר ידיעה.

וכך כותב החפץ חיים: "איסור הרכילות הוא אפילו אם אין מגלה לו דבר חדש. שגם הוא ידע כי כן וכן דיבר פלוני אודותיו או עשה ענין פלוני שהוא נוגע לו, רק שהוא בעצמו לא התבונן עדיין בזה על פלוני שעשה עולה בזה, והרוכל הזה מעורר לו על זה... אפילו הכי רכילות מקרי, כיון שעל ידי דיבורו נולד ענין חדש שגורם בזה להכניס שנאה בלבו על אותו פלוני".

הסיטואציה שמתאר החפץ חיים שכיחה מאוד. נתאר לעצמנו: פלוני ממכרנו, או בן משפחה, מספר לנו לתומו על עניין מסוים שהיה בינו לבין זולתו. הוא לא חושב שהיה בזה עוול כלשהו כלפיו. אולם אנו סבורים שהוא מדי 'תמים', ושהוא מאפשר לאחרים 'לדרוך' עליו, ומתוך דאגה כנה אנו מסבירים לו בלהט עד כמה ההוא לא צדק במה שעשה לו... נמצא, שעל ידי דיבורנו "נולד עניין חדש שגורם בזה להכניס שנאה בלבו על אותו פלוני".

המוסר היומי

מה עלול האדם להשאיל בעת טיולו בגן עדן?

מתוך לימוד המוסר היומי בספרי החפץ חיים:

אין ערך ואין שיעור, וכמה יתכבד בזה לפני כל פמליא של מעלה! אבל, מאוד צריך האדם להתפחד, פן בעת טיולו ישאלהו הקב"ה איזה דבר תורה שלמד בעולם הזה, ואם לא ידע מה להשיב, כמה בושה וכלימה תגיע לו על ידי זה. וזהו מה שאמרו חכמינו ז"ל באבות: התקן עצמך בפרוודזור כדי שתכנס לטרקלין, והיינו שיתקן עצמו כדי שלא יתבייש בהכנסו בטרקלין. וישים האדם אל לבו כל זה, ואז אשריו טוב לו".

[חומת הדת, פרק ט]

"יש להתבונן ממקרא מלא בפרשת בחוקותי: וְהִתְהַלַּקְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לְכֶם לְאֱלֹהִים וְאָתָּם תִּהְיוּ לִי לְעַם, ופירושו בספרי: אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם. והעונג הזה הוא בודאי גדול מכל העידונים שיכולים להמצא במציאות, כי אפילו אם שר אחד מגדולי המדינה מטייל עם אחד בגנו, גם כן מתכבד מאוד, וכל שכן אם המלך מטייל עמו – שמחתו גדולה לאין שיעור, ומתכבד בזה מאוד לפני כל באי שער מדינתו. וקל וחומר באלף אלפים, כאשר נתבונן בגדולתו של אלקי השמים והארץ, מלך על כל העולם, המחיה ברצונו הכל, עליונים ותחתונים, כשהוא מטייל עם האדם בגן עדן, כמה תהיה שמחתו עד

פעם אחת לאחר ש"הענייה של יום שלישי" הלכה לישון, נכנסו אבא והחברותא שלו והתיישבו ללמוד. הקולות הגיעו לאוזני הגברת. "שקט! אתם מפריעים לי!" - התרעמה

הרבנית ר. צביון בסיפור מרתק על מידת החסד בבית אביה מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

לְגוֹר כְּאֶרֶץ כְּאֶנּוֹ (בראשית מז, ד)

ארונות הבגדים מצאנו שם שיירים מאותם סמרטוטים. ערב אחד הגיעה 'הענייה של יום שלישי' בעת שאמא נעדרה מן הבית. באותה שעה כבר עלה אבא על יצועו, ואחד הנכדים ישן במיטה שבהול. האשה פתחה את הדלת ונכנסה, שהרי אין אדם דופק על הדלת טרם כניסתו לביתו שלו... ובראותה שהמיטה תפוסה, הרעימה בקולה: "קום מהמיטה שלי!" לשמע הצעקות קם אבא ממיטתו ויצא אל ההול. משראה את האשה, ביקש ממנה לחכות בחוץ עד שאמא תחזור משום איסורי 'יחוד', ברם האשה התעקשה כי המיטה שייכת לה, ואיש לא יורה לה מה לעשות וכיצד להתנהג. לאבא לא נותרה ברירה - הוא הושיט את ידו לנכד, והם יצאו אל הרחוב להמתין לאמא... פעם אחת, לאחר ש'הענייה של יום שלישי' שכבה לישון, נכנסו אבא והחברותא שלו והתיישבו ללמוד. קול לימודם נשמע היטב ברחבי הבית, והגברת התעוררה משנתה, "שקט! אתם מפריעים לי לישון!" התרעמה. אבא שמע את דבריה וביקש מהחברותא כי מעתה ינמיכו את קולם... פעם התעוררה 'הענייה של יום שלישי' באמצע הלילה. "בת-שבע, מגרד לי באצבעות של הרגליים", התלוננה, "תני לי משחה", ביקשה. אמא התנצלה כי אין ברשותה משחה מתאימה, אולם זו לא האמינה לה: "הכל יש לך בבית! כיצד ייתכן שאין לך משחה בשבילי?" האשה קמה ממיטתה, חיטטה בעצמה בארונות הבית ומרחה לעצמה איזושהי משחה שמצאה. בא הבוקר - והגברת החלה צווחת, התברר כי המשחה לא היתה אלא דבק מגע, ואמא נאלצה לעמול קשות כדי להסיר את הדבק מרגליה... 'הענייה של יום שלישי' לא היתה היחידה. מלבדה התארחו אצלנו עוד מסכנות וגלמודות. גם להן היו 'חזקות' על לילות שבהם ישנו בביתנו ועל ארוחות שהגישה להן אמא. ועוד לא הזכרתי את עשרות האורחים שסעדו על שולחננו מדי שבת, ובהם נדכאים וקשי יום, חלקם מוזמנים על ידי אמא וחלקם מוזמנים על ידי עצמם... שהרי ביתם של אבא ואמא היה בעבור רבים מהם ביתם הראשון.

(מתוך הספר החדש 'בית אמי')

היו כאלה שלא הסתפקו בביקורים בביתנו, אלא גם קבעו בו את משכנם. אחת החליטה כי בזמנה הפנוי תשב בחדר ההמתנה בביתנו ותאמר תהלים. אשה אחרת פקדה את ביתנו מדי יום בשעות אחר הצהריים - היא וכל ילדיה עמה. כך ישבה אצלנו עד הערב, ורק אז אספה את ילדיה והלכה לדרכה. היו גם נשים שבאו לביתנו כדי שאמא תאכיל את ילדיהן... אשה אחת היתה מגיעה אלינו שנים רבות מדי יום שלישי, קראנו לה 'הענייה של יום שלישי'. במשך היום היא היתה מקבצת נדבות באזור, בלילה ישנה בביתנו, ולמחרת שבה לביתה שמחוץ לעיר. כבר בשעות הצהריים המוקדמות של יום שלישי היתה נכנסת ועורמת בביתנו את החפצים שאספה בשעות הבוקר: בגדים משומשים, מאכלים, כלי מטבח ועוד 'שמאטעס' כאלו ואחרים. את המאכלים הכניסה למקרר או לפריזר, ואת הבגדים הניחה באיזו פינה שעוד נותרה פנויה בבית. בערב הגיעה לביתנו בשנית עם 'מבחר סמרטוטים' נוסף, סעדה את ארוחת הערב שאמא הכינה לה ושכבה לישון, בבוקר היתה אוספת את חפציה ופונה לדרכה, לא לפני שאמא העניקה לה סכום כסף.

לא תמיד יכלה האשה להיסחב עם החפצים כולם מחמת ריבויים, והללו - שהיו יקרים לה מאוד - נשארו בביתנו עד לשבוע הבא: המאכלים מילאו את המקרר, הקפואים סתמו את הפריזר, ושאר הגרוטאות נדחסו בפינה כלשהי... לא פעם ולא פעמיים ביקשנו מאמא לזרוק את האוסף המוזר שהשאירה לנו האשה, אולם אמא סירבה, מעולם לא העירה לה על שהפכה את ביתנו למחסן גרוטאות, אדרבה - היא שמרה על החפצים כעל בבת עינה. אותה אשה הרשתה לעצמה להגיע בערב פסח כשבידיה שקיות נוטפות חמץ, ואמא לא עצרה בעדה - היא פשוט הלכה וניקתה אחריה... באחת השנים, בשעת בדיקת חמץ, מצא אבא את שקיות ה'שמאטעס' הללו באחת הפינות, שאלנו אותו האם מותר על פי דין לזרוק את הסמרטוטים, והוא השיב בחיוב כי בוודאי אינם שווים פרוטה, אולם ביקש לשאול לפני כן את אמא, והיא כמובן סירבה בכל תוקף... ואכן, לאחר פטירתה של אמא, בעת שסידרנו את